

При цьому за досліджуваний період у товарній структурі українського експорту та імпорту виробів з деревини відбувались більш суттєві коливання, ніж в світі та Європі (табл. 7). Розрахунки проводились за допомогою коефіцієнта структурних зрушень К. Гатєва [2].

Таблиця 7. Коефіцієнт структурних зрушень в експорті та імпорті продукції з деревини України, світу та Європи за 2007-2010 рр.

Регіон / країна	Експорт			Імпорт		
	2008/2007	2009/2008	2010/2009	2008/2007	2009/2008	2010/2009
Світ	2,04	5,54	5,51	2,19	6,75	3,71
Європа	5,32	9,68	6,49	3,99	8,87	7,18
Україна	46,32	18,39	11,79	14,21	31,01	3,37

Джерело: Розраховано автором на основі статистичних даних Держкомстату України [1] та даних FAO ForestStat (бази даних Food and Agriculture Organization з деревинної продукції) [4]

Як показують розрахунки, у 2008 році в структурі українського експорту продукції з деревини відбулись суттєві зрушення – коефіцієнт перевищив 46%, тоді як у світі та Європі він знаходився в межах 2-5%. У 2009 році в порівнянні з 2008 роком структурні зрушення в українській товарній структурі експорту деревинної продукції були вже помірними (коефіцієнт не перевищив 20%) і надалі ми спостерігаємо затухання коливань. В структурі українського імпорту продукції з деревини відмічались досить значні коливання у 2009 році в порівнянні з 2008 роком (коефіцієнт перевищив 31%), однак у 2010 р. зміни були взагалі несуттєвими (3,4%).

Висновки. Під час економічної та фінансової кризи продукція лісової та деревообробної галузей залишається однією з небагатьох, що характеризувались позитивним сальдо зовнішньої торгівлі і джерелом валютних надходжень до країни. При цьому, у 2009 та 2010 роках спостерігалось досить відчутне відновлення позицій українських галузевих підприємств на зовнішніх ринках – обсяги експорту багатьох видів продукції з деревини суттєво зростали. Проте негативним і надалі є те, що переважна частина експортної продукції – це вироби з мінімальною доданою вартістю. Тоді як в імпорті переважна частка належала виробам з високою доданою вартістю.

Негативні тенденції, що були виявлені в ході дослідження, стосуються середніх експортних цін на деревину та вироби з неї, які є значно нижчими, ніж на європейському та світовому ринках. З однієї сторони, це робить українську продукцію більш конкурентоспроможною за ціною (що сприяє нарощенню обсягів експорту у натуральному вимірі), однак з іншої сторони, українські підприємства і держава недоотримують валютних надходжень. Саме у вирішенні цих проблем повинні вживатись заходи як на рівні окремих підприємств, так і на галузевому та загальнонаціональному рівнях.

Джерела та література:

1. Експорт-імпорт окремих видів товарів за країнами світу за 2007-2010 рр. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>
2. Максимець О. В. Методичні засади оцінювання конкурентних переваг лісової та деревообробної галузей у міжнародній торгівлі деревинною продукцією / О. В. Максимець // Науковий вісник НЛТУ України. – Львів : НЛТУ, 2011. – Вип. 21.13. – С. 245-254.
3. Мельник Т. М. Сучасні тенденції та чинники розвитку зовнішньої торгівлі України : [Електронний ресурс] / Т. М. Мельник. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpn/2011_7/02STC.pdf
4. Food and Agriculture Organization : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://faostat.fao.org/site/626/default.aspx#ancor>

Малютін О.К., Толубенко Ю.О.

УДК 330.322

ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ

Вступ. Інвестиційна діяльність є найважливішим елементом перспективного розвитку та ефективності функціонування економіки. Без суттєвого підвищення інвестиційної активності вітчизняних підприємств стануть неможливими формування постіндустріальної структури економіки та ліквідація наслідків односторонньої індустріалізації, яка характеризується низькою механізацією сільського господарства та нерозвинутими транспортними комунікаціями. Також ускладнюється досягнення світового рівня національними технологіями виробництва товарів та послуг.

Основною проблемою низької інвестиційної активності є погіршення характеристик наукового потенціалу країни, невисокий коефіцієнт оновлення основних фондів, а також відсутність загальнонаціонального визнання пріоритетності спрямування коштів в виробництво та забезпечення стійкого зростання в порівнянні з поточним споживанням.

Актуальним питанням формування ефективного інвестиційного процесу в Україні присвячені праці І. Бланка, Л. Борщ, Б. Губського, І. Крупки, А. Мертенса, С. Науменкової, А. Пересади. Водночас проблеми відтворення основного капіталу надзвичайно різноманітні і багатопланові, потребують додаткового дослідження і пошуку шляхів розв'язання цих проблем. Високе податкове навантаження, несприятливий

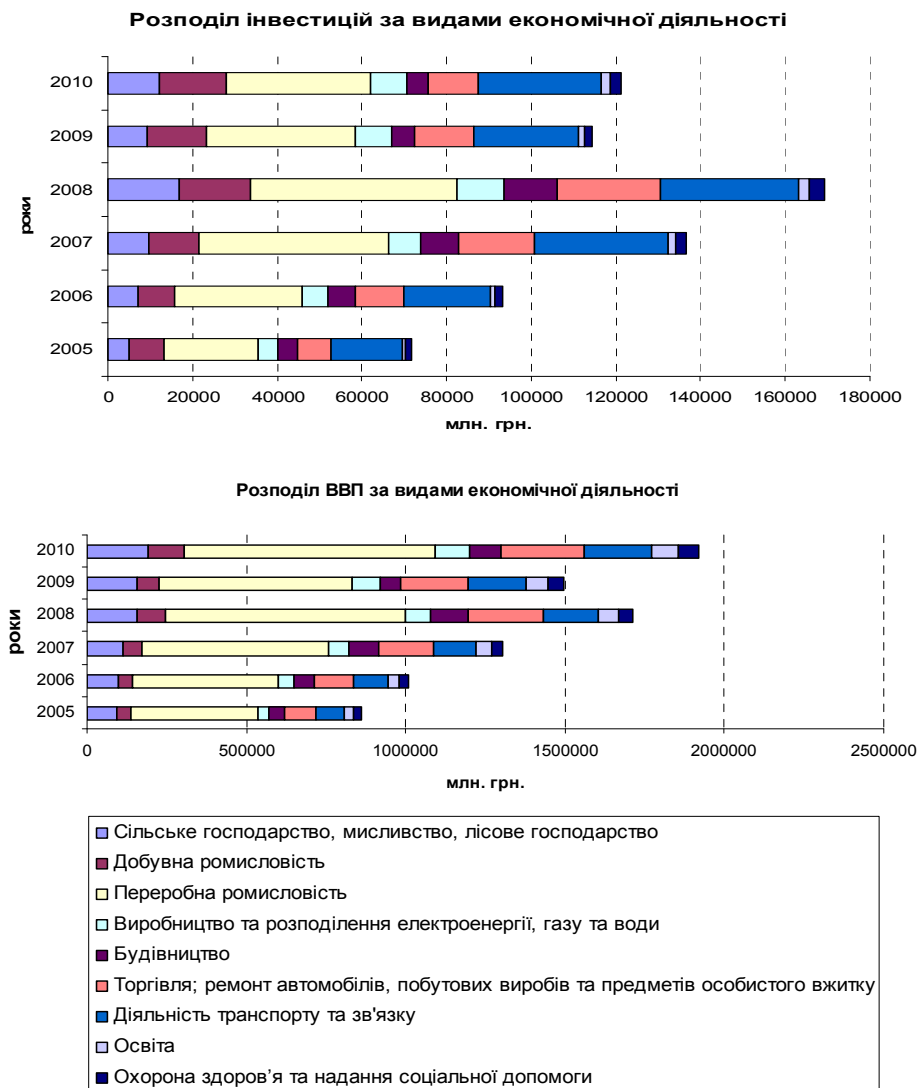
інвестиційний клімат, високі процентні ставки за кредитами, дефіцит власних фінансових ресурсів у виробників є перешкодами при відновленні інвестиційної активності.

Постановка задачі. Метою статті є дослідження динаміки інвестування в основний капітал за видами економічної діяльності в Україні, визначення взаємозв'язку між обсягом інвестицій в економіку та ВВП країни, а також висвітлення основних пропозицій щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності в сучасних умовах розвитку країни.

Результати. Інвестиції займають важливе місце в економічному процесі. «В результаті інвестування коштів в економіку збільшуються обсяги виробництва, зростає національний дохід, розвиваються та уходять вперед в економічній конкуренції галузі та підприємства ...» [1, с.12].

Скорочення інвестицій в основний капітал в національній економіці в 2009 році внаслідок світової фінансової кризи на 35,2% призвело до зменшення темпів росту всіх без виключення макроекономічних показників розвитку української економіки.

Графічне зображення динаміки інвестицій в розрізі основних видів економічної діяльності та обсягів виробництва по відповідним галузям економіки ще раз підтверджує факт значимості інвестування для вітчизняної економіки (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка обсягів інвестування та ВВП за видами економічної діяльності в Україні за 2005-2010 рр., млн. грн.

Джерело: побудовано автором з використанням матеріалів Держкомстату України

До 2008 року, як показано на рисунку 1, в Україні спостерігалась позитивна тенденція інвестування в основний капітал. В 2009 році відбулось суттєве зменшення обсягів інвестування, що було викликано насамперед світовою економічною кризою. Найбільша частка інвестицій в основний капітал спрямовується у переробну промисловість, а також в діяльність транспорту та зв'язку.

Власні кошти підприємств та організацій в структурі інвестицій в основний капітал займають за досліджуваній період провідну роль і складають більше 50% загального обсягу інвестицій [2].

До головних чинників, що перешкоджають успішному процесу залучення інвестицій в основний капітал відносять: відсутність єдиної політичної лінії та чіткої економічної стратегії; високий рівень

коруптованості влади; ігнорування необхідності в комплексних інституційних перетвореннях у країні; нестабільність законодавчої бази; високий рівень оподаткування; нерозвиненість ринкової інфраструктури; нестабільність та непередбачуваність майбутнього стану економіки [3].

З рисунку 1 видно прямолінійну залежність ВВП від обсягу інвестування в основний капітал. Коефіцієнт еластичності випуску продукції від інвестицій за видами економічної діяльності подамо в таблиці 1.

Таблиця 1. Коефіцієнт еластичності ВВП за обсягом інвестування в розрізі основних видів економічної діяльності в Україні в 2006-2010 рр.

Рік	Вид економічної діяльності								
	Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	Добувна промисловість	Переробна промисловість	Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	Будівництво	Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	Діяльність транспорту та зв'язку	Освіта	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги
2006	0,08	2,01	0,42	0,82	1,42	0,43	0,88	0,68	0,57
2007	0,49	0,6	0,58	1,37	1,05	0,79	0,45	0,65	0,72
2008	0,49	1,55	3,0	0,58	0,66	0,99	10,3	0,86	0,68
2009	0,02	0,83	0,59	0,46	0,59	0,007	0,25	0,38	0,39
2010	1,67	3,99	8,2	6,3	3,95	0,6	0,78	0,75	0,47

Джерело: розраховано автором з використанням матеріалів Держкомстату України

Розрахунок коефіцієнту еластичності випуску продукції від інвестицій за видами економічної діяльності проведений нами для національної економіки свідчить про інфраеластичність обсягу випускаемого продукту від кількості інвестицій (оскільки в більшості випадків коефіцієнт еластичності менше одиниці). Окремі випадки ультраеластичності ВВП за обсягом інвестування простежується тільки за такими видами економічної діяльності як сільське господарство, мисливство, лісове господарство, добувна промисловість, переробна промисловість, виробництво та розподілення електроенергії, газу та води, будівництво. Це дозволяє констатувати факт можливості активного впливу на обсяг ВВП через інвестування.

В таблиці 2 проаналізуємо віддачу інвестицій в розрізі основних видів економічної діяльності у вигляді випуску валового внутрішнього продукту.

Таблиця 2. Відношення обсягу ВВП до інвестицій в розрізі основних видів економічної діяльності в Україні в 2006-2010 рр. (грн.)

Рік	Вид економічної діяльності									
	Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	Добувна промисловість	Переробна промисловість	Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	Будівництво	Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	Діяльність транспорту та зв'язку	Освіта	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	
Випуск ВВП на 1 грн. інвестицій, грн.	2005	18,89	5,07	17,8	8,12	9,32	13,08	5,4	33,7	17,6
	2006	13,46	5,36	15,16	7,76	10,18	10,49	5,29	31,06	15,42
	2007	11,88	4,74	13,12	8,25	10,35	9,73	4,26	27,91	14,27
	2008	9,24	5,46	15,34	7,14	9,41	9,72	5,29	26,78	12,99
	2009	16,82	5,64	17,78	10,18	14,58	16,98	7,44	47,64	28,01
	2010	15,50	7,47	23,02	11,99	19,77	22,20	7,20	45,18	23,59

Джерело: розраховано автором з використанням матеріалів Держкомстату України

Аналіз таблиці 2 показує, що економічна діяльність в Україні в посткризовий період (2009-2010 рр.) характеризується найбільшою віддачею інвестованого капіталу. Це пояснюється зменшенням темпу приросту ВВП України в порівнянні з темпом приросту інвестицій в основний капітал. Це безумовно є негативним явищем для розвитку економічних процесів в національній економіці і характеризує її високу залежність від інвестованого капіталу.

Ретельний аналіз показує, що структура ВВП в Україні формується в умовах нестійкого економічного росту. В умовах ринкової економіки попит на інвестиції визначається їх віддачею. Тому, виходячи з проведеного аналізу в найближчій перспективі необхідний перерозподіл капіталовкладень.

Висновки. В сучасних умовах сформована в Україні галузева структура інвестицій в основний капітал далека від оптимальної. Галузева структура інвестицій в вітчизняній економіці повинна змінюватися таким чином, щоб в ній збільшувалась частка тих галузей, в яких найбільша капіталовіддача.

З метою нарощення економічного потенціалу актуальним є зміна пріоритетів інвестування. Структурна переорієнтація економіки в цілому повинна вести до збільшення частки наукоємних галузей, зменшення

частини фонду накопичення в складі національного доходу, до створення ефективного механізму інвестування науково-технічного прогресу, що інтенсифікує розвиток країни порівняно зі світовим рівнем.

Джерела та література:

1. Дедиков А. И. Инвестиции и структура экономики Украины / А. И. Дедиков. – Днепропетровск, 2005 – 138 с.
2. Державний комітет статистики України : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua
3. Машлій Г. Інвестиції в основний капітал: стан та напрями активізації : [Електронний ресурс] / Г. Машлій, О. Сороківська, Я. Шевчук // Соціально-економічні проблеми і держава. – Вип. 1 (4). – 2011. – Режим доступу : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11mhbtna.pdf>.

Мамонтова І.В.

УДК 330.34(477.7)

ВРЕГУЛЮВАННЯ ДИСПРОПОРЦІЙ У ЕКОНОМІЦІ ЯК КЛЮЧ

ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ ПРИЧОРНОМОР'Я

Постанова проблеми в загальному вигляді. Оптимізація пропорцій між заміщенням використаних засобів виробництва та доданою вартістю посідає пріоритетне місце щодо забезпечення економічного розвитку економіки. У регіонах Причорноморської зони України у теперішній час не має єдиної політики щодо забезпечення усунення існуючих диспропорцій. Проблема вирішення питання забезпечення економічного розвитку у регіонах Причорномор'я потребує суттєвих зрушень в напрямку вирівнювання означених пропорцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій останніх років, які стосуються обраної проблеми, свідчать про наявність теоретичних досліджень вітчизняних науковців у напрямку раціоналізації внутрішньогалузевих пропорцій в забезпеченні економічного розвитку держави. Але потрібно відзначити, що нині бракує достатньо науково обґрунтованих та затверджених програм вирівнювання внутрішньогалузевих пропорцій в забезпеченні розвитку економіки України й особливо регіонів Причорноморської зони. Вищезазначені питання розглядатимуться у даній статті.

Невирішені частини загальної проблеми. Вітчизняні вчені, наприклад, Кузьменко Є.О. [8, с.68] вважає, що важливу роль в структурі економіки відіграє відтворювальна структура, яка характеризує співвідношення елементів пропорції між заміщенням використаних засобів виробництва та доданою вартістю. На даному етапі в Україні не має як такої стратегії ефективною раціоналізації у напрямку врегулювання внутрішньогалузевих диспропорцій і як наслідок відсутність регулярного моніторингу результативності щодо їх вирівнювання. Враховуючи означене потрібно наголосити на тому, що настав час для аналізу проблем диспропорцій у економіці регіонів Причорномор'я України.

Метою статті. Метою дослідження у даній статті є аналіз макроекономічних показників для виявлення існуючих внутрішньогалузевих пропорцій, та особливостей їх впливу на сучасний ступень розвитку економіки регіонів Причорномор'я України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно Концепції розвитку системи національних рахунків [2] результативність роботи економіки на регіональному рівні визначають такі показники як валовий регіональний продукт (ВРП), випуск, проміжне споживання та валова додана вартість (ВДВ).

Таблиця 1. Частка Причорномор'я у ВРП України [9]

	Валовий регіональний продукт (млн. грн.)									
	2004	%	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%
Україна	345113	100	441452	100	544153	100	720731	100	948056	100
Регіони Причорномор'я*	42277	12,3	52455	11,9	64205	11,8	82707	11,5	113248	11,9
Миколаївська	7934	2,3	9553	2,2	11876	2,2	14767	2	19410	2
Одеська	17029	4,9	20762	4,7	24898	4,6	33116	4,6	46994	5
Херсонська	5200	1,5	6469	1,5	7565	1,4	9034	1,3	13174	1,4
АР Крим	9901	2,9	12848	2,9	16044	2,9	20874	2,9	27365	2,9
м. Севастополь	2213	0,6	2823	0,6	3822	0,7	4916	0,7	6305	0,7

* розраховано автором на базі [3], [4],[5], [6]

Як можна бачити із наведеної таблиці за 2004-2008 рр. частка ВРП регіонів Причорномор'я складає у середньому складає 11,8% ВРП України та у порівнянні з іншими регіонами України також дозволяє зробити висновок про важливу роль означених регіонів у забезпеченні розвитку економіки України, адже ВРП Причорномор'я знаходиться на третій позиції після м. Києва (у середньому 18%) та Донецької області (у середньому 13%). При цьому найбільш питома вага ВРП серед регіонів Причорноморської зони припадає на Одеську область та складає 5%.

Аналіз динаміки випуску по регіонам Причорномор'я та України показує тенденцію до зростання його обсягу. До того ж, у 2008 році темп росту випуску по регіонам Причорноморської зони перевищив темп зростання випуску по Україні на 7,6%. Найвищих темпів зростання серед регіонів у 2008 році, при цьому, зазнала Одеська область, її темп зростання випуску також перевищив темп зростання випуску по Україні на 14,7%.